

Nr 251.

Av herr **Johanson** i Huskvarna **m. fl.**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, med förslag till skogsvårds lag.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 104 till årets riksdag framlagt förslag till ny skogsvårds lag. Detta förslag är avsett att ersätta 1903 års lag angående vård av enskildas skogar samt innefatta jämväl bestämmelser avsedda att ersätta vad man genom 1918 års provisoriska lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo åsyftat.

Känt är hurusom på 1880- och 1890-talet samt även i början på detta århundrade skogsskövling pågått i hög grad inom de delar av landet, där denna lag skulle äga tillämpning, utan att något åtgjordes för att hindra detta, eller för att betrygga återväxten på den kalhuggna marken. Genom 1903 års lag blev ett stort steg taget till säkerställande av landets skogstillgång. Denna lag möttes givetvis, såsom all tvångslagstiftning, till en början med motvilja och bristande förståelse, säkerligen till stor del beroende på den bristande erfarenhet man då hade om vanskligheten av skogens självsådd på större kalhuggna ytor.

Det dröjde emellertid ej länge förrän allmänheten kom till insikt både om faran från ekonomisk synpunkt av rovbyggning i skogen och om vikten av att åtgärder för skogens återväxt icke försumrades. Man kan utan överdrift påstå, att om 1903 års lag varit i tillämpning redan vid den tid, då avverkning för avsalu i större skala tog sin början, skulle det nu befintliga ungskogsbeståndet, på de trakter där den egentliga skövlingen ägde rum, varit mera än fördubblat i värde. Numera verkar ej denna lag i sin praktiska tillämpning såsom en tvångslag för de skogsägare, som själva bebo

och bruka sina hemman, eller för dem som äro intresserade av en god skogsvård. Tvärtom är efterfrågan från allmänheten på skogsplanter och frö så stor att det ofta möter svårigheter för skogsvårdsstyrelserna att tillgodose hela behovet.

Den provisoriska lag till förekommande av skogsskövling, som varit i tillämpning de senare åren, har också i stort sett mottagits med förståelse av allmänheten och man har lojalt följt dess föreskrifter. Att så varit förhållandet framgår oförtydligt av ett offentligt uttalande i denna fråga som länsjägmästaren i Jönköpings län W. Lothigius gjort i anledning av det föreliggande lagförslaget. Herr Lothigius yttrar bland annat följande: »Att förhållandet mellan skogsvårdsstyrelserna och den skogägande allmänheten — även under kristiden med dess skärpta lagbestämmelser — präglats av samförstånd är fullt klart och tydligt. Under de fem år, som den strängare provisoriska skogslagen verkat och varunder skogsvårdsstyrelsen behandlat mer än 38,000 avverkningsmål, ha endast 1,193 avverkningsförbud utfärdats, d. v. s. ungefär 240 varje år. Av samtliga avverkningsförbud och skogsvårdsstyrelsebeslut ha endast 29 överklagats hos länsstyrelserna och av dessa ha blott 5 mål gått vidare till Kungl. Maj:ts prövning — siffror, som tydligt utvisa, att denna kristidslag länt det allmänna till bästa och därjämte erkänts såsom klok och befogad av den, som därav drabbats.»

Detta uttalande belyser ej blott denna lags gynnsamma verkningar, utan även det sunda omdömet hos allmänheten själv som numera inser vikten av att ungskogen skyddas, och att en rationell skogsvård bedrivs. Detta är ett förhållande som man måste hava i minnet vid bedömandet av, vilken räckvidd man anser sig böra giva åt en blivande skogslag. Man får ej utgå ifrån den felaktiga grundåskådningen, att den stora massan av skogsägare i landet äro människor, som hänsynslöst och utan tanke på rationell skogsvård, drivna av begär efter en tillfällig vinning, skövla sin ungskog vid första lägliga tillfälle, och att därför lagens hot om straff måste äga tillämpning även i de fall, då all sund rättsuppfattning måste reagera mot att en sådan tillämpning äger rum. Att stifta en lag med dylik räckvidd skulle förvisso med fog kunna betecknas som ett större våld än nöden kräver. Fara är att om en onödigt restriktiv lagstiftning kommer till stånd, den allmänna uppfattningen om samhällets rätt att ingripa i fråga om den enskildes förfoganderätt över sin egendom kommer att reagera, och att vad som hittills genom

en måttfull och klok skogslagstiftning vunnits i intresse och ansvar hos allmänheten för en god skogsvård kan äventyras.

Mot detta resonemang kan invändas, att intet hinder möter för ägaren att disponera den äldre skogen ungefär på samma sätt som hittills kunnat ske, och att han därför icke behöver anlita den skog, å vilken lagens mest restriktiva bestämmelser äga tillämpning.

Detta vore riktigt om varje skogsägare vore i besittning av tillräcklig mängd äldre skog för sitt behov, men så är ingalunda fallet. Till följd av den skogsskövling, som ovan blivit omnämnd, finnes ett mycket stort antal fastigheter där ingen äldre skog finnes att tillgå, och där man sålunda är nödsakad till att använda yngre skog för fyllandet av virkesbehovet till dess skogen nått sådan utveckling, att den kan betecknas såsom äldre i lagens mening. Om den föreslagna lagen blir genomförd, skulle ägaren till dylik fastighet, om lämpligt gallringsvirke ej finnes att tillgå, vara skyldig att för tillgodoseende av det mest legitima behov av husbehovsvirke göra anmälan därom till skogsvårdsstyrelsen, som, om undersökning på marken anses behövlig, verkställer sådan av någon styrelsens tjänsteman med »högre» skoglig utbildning. Resultatet blir att denne tjänsteman gör en resa till platsen, som medför avsevärda kostnader för styrelsen, och vid framkomsten konstaterar, att den begärda avverkningen måste anses vara erforderlig och förklaras därför vara laglig, resan hade sålunda från skogsvårdssynpunkt icke varit erforderlig. Vid dylika förrättningar kan icke så högt kvalificerad arbetskraft vara behövlig, och erfarenheten giver vid handen att länskogvaktarne utfört dylika förrättningar på ett fullt tillfredsställande sätt.

Vid tillämpning av nu gällande lag har det tillgått så, att då fråga varit om avverkning till husbehovsvirke och äldre skog icke funnits att tillgå, har man utan fara för lagbrott och utan omgång kunnat anlita den yngre skog som varit tillgänglig. I tveksamma fall har framställning skett till skogsvårdsstyrelsen, som genom en länskogvaktare verkställt den erforderliga undersökningen. Någon olägenhet av att denna undersökning skett av person som icke haft högre skoglig utbildning, eller av att den garanti för skydd om den yngre skogen, som den provisoriska lagen inneburit, icke varit tillräckligt effektiv lär knappast kunna påvisas. Länsjägmästare Lothigius gör härom samt om lagens straffrättsliga innehåll följande uttalande: »Man kan säga, att i stora drag

är regeringens nya förslag att anse som en samarbetning av nämnda 1903 års lag och den provisoriska skogslagen. Dock ha några nya bestämmelser inskjutits, vilka äro av stor principiell betydelse och även ha vittgående praktiska följder. Jag avser härmed de utsträckta bestämmelserna om straffpåföljd samt det likaledes utvidgade tillämpandet av domstolsförfarandet. Man har genom stora straffrisker velat betaga skogsägarna lusten att överträda bestämmelserna om huggnings verkställande. En skogsägare, som i bästa avsikt att ställa sig lagen till efterrättelse företar en huggning men därvid råkar att till följd av bristande insikt utföra avverkningen så, att lagens bestämmelser trädas för nära — han hugger sålunda på egen skog och överträder inga av övervakande myndigheter lämnade anvisningar — kan på så sätt bli straffad med höga böter samt förlora virket genom beslag. Det nuvarande förfarandet synes då avgjort vara att föredra. I redbar avsikt gjorda avverkningar äro straffria. Skulle de överskrida lagens bud, ingriper skogsvårdsstyrelsen med en anvisning eller om så kräves med ett ögonblickligt avverkningsförbud. Först om detta trotsas inträder straffpåföljd».

En lag om skötsel av enskildas skogar kan sålunda ifråga om avverkningsrätten endast hava till ändamål att förebygga skogsskövling. Detta ändamål har den provisoriska lagstiftningen under dess tillvaro visat sig kunna fylla. På grund härav anse vi, att lagen bör givas en sådan avfattning, att husbehovsvirke är undantaget från lagens tillämplighet samt att straffpåföljd icke inträder, förrän avverkningsförbud meddelats.

I fråga om det rättsliga förfarandet efter ett avverkningsförbud stadgas i det föreliggande förslaget att detta förbud skall inom 30 dagar underställas domstols prövning.

Ehuru denna bestämmelse sannolikt tillkommit bland annat i syfte att säkerställa skogsägaren emot ett godtyckligt förfarande från vederbörande skogstjänstemäns sida, synes det dock kunna väcka stora betänkligheter från administrativ synpunkt att varje dylikt beslut, huru befogat det än månne vara, skall behöva underställas rättens prövning med alla därav föranledda kostnader och besvär samt tidsutdräkt.

Av den del utav länsjägmästare Lothigius' uttalande, som här först återgivits, framgår, att något dylikt förfarande icke är erforderligt, och från allmänhetens sida har något krav härpå icke yppat sig. Herr Lothigius yttrar i denna sak i fortsättningen följande:

»I regeringsförslaget har nu visserligen inrymts en bestämmelse, som tillåter skogsvårdsstyrelsen att i ett visst moment av avverkningen ingripa med ett avverkningsförbud. Men detta förbud skall nu inom 30 dagar underställas domstols prövning. Anvisningsförfarandet, som för den skogägande allmänheten visat sig vara en betydligt mjukare och för den övervakande myndigheten mindre omständlig procedur, har enligt min mening ej i lagförslaget givits tillräckligt rum. Att, som jag nämnde, varje avverkningsförbud skall av skogsvårdsstyrelsen dragas inför domstol, torde medföra onödiga kostnader och besvär såväl för skogsägaren som skogsvårdsstyrelsen. Man kan också förvänta, att ärendena komma att fördröjas genom dessa omständliga former.

Förslaget torde f. ö. peka hän på, yttrar hr Lothigius, att domstolsförfarandet såväl ifråga om skogsodlingars ordnande som vid tvister om huruvida t. ex. viss skog skall räknas till yngre skog, om viss mark är att räkna till skogsmark, om genom avverkningar husbehovet äventyras — allt saker som kräva sakkunskap — i ytterligt många fall skall tillämpas. De åtgärder, som nu vid skogsvårdsstyrelsernas ombudsmöte blivit förordade, förefalla vara bättre ägnade att bibehålla det goda och för skogsvårdens befrämjande så värdefulla samarbetet mellan skogsvårdsstyrelsen och den skogägande allmänheten.

Ett bifall till den Kungl. propositionen skulle dessutom medföra icke oväsentligt ökade administrationskostnader för skogsvården, därigenom att densamma komme att kräva ökad användning av högre utbildad personal, synförrättningar skulle oftare få lov att förekomma och allt skulle bli omständligare.

Som sammanfattning vill jag till sist yttra, säger jägmästare Lothigius, att därest bestämmelserna om straff för i god tro utförda avverkningar å ungskog uteslutas ur regeringsförslaget, domstolsförfarandet icke utsträcker mer än nödigt är och garanti skapas för att administrationskostnaderna icke ökas samt en del smärre rent tekniska förändringar vidtagas, torde regeringens förslag stå i ganska god relation till riksdagens redan år 1910 uttalade önskemål och sålunda böra vinna anslutning bland den skogägande allmänheten».

Det synes oss därför vara riktigt och för rättssäkerheten fullt betryggande, antingen att de bestämmelser här givas tillämpning, som den provisoriska lagen innehåller, eller att sådan ändring vidtages

i förslaget, att förbud skall äga giltighet, om sakägaren icke inom 30 dagar efter det förbudet meddelades honom påkallat sådan förrettning som omtalats i 8 § sista stycket i lagförslaget. Vill sakägaren sedermera fullfölja sin talan, skall så förfaras som den provisoriska lagen innehåller.

Enligt 26 § skulle brott emot denna lag straffas med böter från och med tjugofem till och med femtusen kronor, och det avverkade virket vara förbrutet.

Det synes i hög grad obilligt, att en förseelse som icke träder någon annans rätt förnär och som ofta kan hava skett i god tro, skall beläggas med en dylik dubbel straffpåföljd.

Denna § bör därför få sådan lydelse att förseelse straffas med böter på sätt förslaget innebär; även med en sådan förändring kan säkerligen lagens effektivitet till fullo upprätthållas.

På grund av vad sålunda framhållits hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till skogsvårdslag,

att husbehovsvirke undantages från lagens tillämplighet samt att straffpåföljd för avverkning icke inträder, förr än avverkningsförbud meddelats;

att det rättsliga förfarandet efter det förbud meddelats gives sådant innehåll, som här ovan i motiveringen angivits;

att grunderna för tillmätande av straff vid förseelse emot lagen ävenledes gives det innehåll, som i motiveringen angivits; samt

att, där i lagförslaget stadgas, att för verkställande av syner, besiktningar och dylika förrettningar detta skall verkställas av tjänstemän med högre skoglig utbildning, ordet högre måtte utgå.

Stockholm den 21 mars 1923.

C. O. Johanson,

Huskvarna.

Axel Eurén.

J. A. Jonsson,

Hökhult.

Nils Svensson,

Längelanda.

Albert Johansson.

Arthur Gustafson

i Kasenberg.

C. J. Jonsson,

Mörkhult.